

Inhoud

Inleiding	7
1 Een keuze voorbereiden	11
2 Wat beïnvloedt een keuze?	
En wat zou een keuze moeten beïnvloeden?	25
3 Hulpmiddelen bij het maken van een keuze	43
4 De keuze maken	53
5 Help! Ik kan nog steeds niet beslissen	63
6 De keuze uitvoeren	81
7 Terugblikken op de keuze	93
8 Besluitvorming in de praktijk	103
9 Keuzes waar meerdere mensen bij betrokken zijn	131
10 Snelle keuzes maken	141
11 Oefenen in het maken van keuzes	147
Slotwoord	157

Een keuze voorbereiden

Het allerbelangrijkste is dat je helemaal voorbereid bent voordat je een keuze kunt maken. Dat klinkt misschien overdreven, maar veel wijze besluiten sneuvelen bij deze eerste hindernis. Er zijn drie dingen belangrijk tijdens de voorbereiding:

1. Het definiëren van de keuze waar je voor staat: je moet precies weten waarover je een besluit probeert te nemen.
2. Het verzamelen van alle relevante informatie.
3. Het bepalen van je prioriteiten: wat probeer je te bereiken met deze keuze? In welke volgorde staan deze prioriteiten? Welke zijn het belangrijkste en welke het minst belangrijk?

Zonder deze drie cruciale stappen is het onmogelijk om een keuze te maken, laat staan een goede keuze.

Welke keuze moet je maken?

Vaak is dit geen probleem: je weet heel goed welk besluit er genomen moet worden, je moet er alleen nog achter komen wat je gaat doen. Je bent bijvoorbeeld door vriend(inn)en uitgenodigd om samen met hen op vakantie te gaan – ga je mee of niet? Nogal duidelijk, nietwaar?

Maar soms is het niet helemaal duidelijk waarover de keuze gaat. Misschien voel je je ongelukkig in een bepaalde situatie, maar weet je niet precies waar het aan ligt. Je kunt niet beslissen wat je gaat doen, want je weet niet honderd procent zeker wat het probleem is. Als het duidelijk is voor welke keuze je staat, kun je dit gedeelte overslaan. Maar wie het zelfs al moeilijk vindt om de keuze te definiëren, leest beter nu verder.

Veel mensen piekeren lange tijd zonder dat het ergens toe leidt, doordat ze zich niet bezighouden met één specifieke vraag of één onderwerp. De vraag 'Ik ben niet tevreden met mijn leven, wat moet ik doen?' is onmogelijk aan te pakken. Je wordt overweldigd door de omvang van de vraag. Ook de vraag 'Waar zal ik naartoe gaan op vakantie?' kan verlamvend werken. Bij complexe vragen of onderwerpen is het belangrijk dat je je richt tot specifieke zaken om de echte vraag te kunnen vinden.

Een mogelijke methode is een grote vraag verdelen in kleinere vragen. Dus in plaats van: 'Hoe kan ik gelukkiger worden?' kun je bijvoorbeeld vragen: 'Is er een hobby die ik leuk vind? Ik zie dat er op dinsdagavond een cursus pottenbakken wordt gegeven, wat ik altijd al leuk heb gevonden. Zal ik me gelukkiger voelen als ik die cursus ga volgen?' Of: 'Wat voor soort vakantie wil ik: een stedentrip of een strandvakantie? Wat is mijn budget?' Verdeel de grote, overweldigende vraag in kleinere hanteerbare stukjes.

'Verdeel de grote, overweldigende vraag in kleinere hanteerbare stukjes.'

Als je probeert te beslissen of je een andere baan moet aannemen, denk dan na over een aantal kleinere vragen: verdien ik met deze baan meer? Zijn de mensen met wie ik ga samenwerken prettiger dan met wie ik nu samenwerk? Is de verplaatsing ernaartoe gemakkelijker? Enzovoort. Door na te denken over een heleboel kleinere vragen, die veel hanteerbaarder zijn, werk je toe naar het grotere besluit.

Dus door uit te zoeken met welke keuze je nu precies bezig bent, en of je daar kleinere keuzes van kunt maken, definieer je het uiteindelijke grote besluit dat genomen moet worden (of meerdere keuzes). Dit is de eerste stap van de voorbereiding! Misschien is het handig om het exacte besluit (of de kleinere keuzes) op te schrijven – wat beter is dan dat alles in je hoofd blijft malen. Pak een vel papier en schrijf je vraag of vragen op.

Zal ik iemand nieuw aannemen voor het team?

Fulltime of parttime?

Welk functieniveau? Boven of onder Marie?

Wat doe ik dan met Maries positie?

Het verzamelen van relevante informatie

Voordat je een besluit neemt, is het belangrijk dat je je huidige situatie begrijpt. Dit klinkt misschien vanzelfsprekend, maar is het niet. Alleen als je weet waar je nu staat, kun je beoordelen of een verandering slim is. Dus het eerste wat je moet opstellen is een omschrijving van je huidige positie.

‘Alleen als je weet waar je nu staat, kun je beoordelen of een verandering slim is.’

Om dit goed te doen moet je eerlijk zijn. Je kunt al gauw op alle gebieden van je leven een onjuiste voorstelling van de waarheid hebben. Sommige mensen zien in alles alleen het goede en overdrijven hoe goed ze het doen. Anderen zien alleen het slechte en denken dat alles verschrikkelijk is. Je kent vast wel mensen die zichzelf bijzonder knap vinden, terwijl dat niet echt zo is. En anderen zijn ervan overtuigd dat niemand hen knap kan vinden, terwijl dat evengoed niet klopt. Ook in de bedrijfswereld kun je heel gemakkelijk denken dat jouw bedrijf van het ene succes in het andere rolt, terwijl een objectieve bestudering van de cijfers iets anders uitwijst. Het gaat er niet om of je vindt dat een glas halfvol of halfleeg is, maar om het te zien zoals het is. Weet wat je huidige situatie is!

Het verzamelen van de feiten die je nodig hebt voor het maken van een keuze is een essentieel onderdeel van het besluitvormingsproces. Maar pas op: niets is gevaarlijker dan veronderstellingen over mensen of dingen. Vooral als het verkeerde veronderstellingen zijn! Gebruik de juiste manieren voor het vinden van informatie.

De juiste manieren

Hieronder vind je een aantal belangrijke tips.

- Vertrouw op feiten en niet op gevoelens.
- Hecht niet te veel waarde aan de mening van anderen. Oordeel zelf.
- Vraag aan jezelf waar je het afgelopen jaar stond en ook waar je twee jaar geleden stond. Wat kan helpen om je huidige positie in het juiste perspectief te zien?
- Betrouwbare bronnen. Soms heb je concrete feiten nodig. Je moet de afstand tussen plaats A en plaats B weten. Je moet weten op welke datum je vriend(in) gaat trouwen. Je moet weten wanneer het warm is in Tenerife. Bij twijfel controleer je de feiten via het internet door meerdere websites te raadplegen. Gebruik alleen betrouwbare internetsites, zoals websites van universiteiten of de overheid, of sites die ondersteund worden door een vakgenootschap.
- Win professioneel advies in. Informatie op het internet is vaak nogal algemeen. Soms kan alleen een deskundige de exacte informatie geven die je nodig hebt. Dat is met name van belang op het vaak aan veranderingen onderhevige gebied van wetgeving en accountancy, waar fouten maken veel geld kan kosten. Als je bijvoorbeeld specifiek advies nodig hebt over een juridisch probleem, zijn er op internet wel algemene rechtsregels te vinden, maar voor advies hoe je die op jouw zaak kunt toepassen, kan het nodig zijn dat je gaat praten met een op dat gebied gespecialiseerde advocaat.
- Wees je ervan bewust dat je geneigd kunt zijn de feiten te interpreteren in de richting waarin je je beslissing wilt zien gaan. Probeer objectief te blijven. Wijs geen feit af omdat dat niet past in je huidige denkwijze. Als je een contract voor je bedrijf wilt verlengen, is het verleidelijk om de nadruk te leggen op bewijzen die de wenselijkheid ervan ondersteunen. Voor het nemen van een goede keuze is objectiviteit noodzakelijk.

Een besluit dat gebaseerd is op onjuiste of onvolledige feiten zal verkeerd uitpakken. Het is als het bakken van een taart zonder alle

ingrediënten. Probeer dus zo veel mogelijk feiten te verzamelen ter ondersteuning van je keuze.

Sommige mensen zijn dol op informatie, statistieken en meningen. Voor het kopen van een nieuwe waterkoker zoeken ze urenlang op het internet naar de voordelen van de verschillende merken. Anderen slaan de feiten over en gaan op hun instinct af. Als de eerste waterkoker die ze op internet vinden goed lijkt, dan kopen ze die.

Het zal je niet verbazen dat over het algemeen de informatieliefhebbers betere keuzes maken, omdat ze meer feiten hebben om zich op te baseren. Je hebt vast weleens haastig iets via internet gekocht, wat achteraf niet was wat je ervan had verwacht. We moeten gewoon vaker de tijd nemen om alle relevante informatie te verzamelen voordat we op die bestelknop drukken.

Maar zo simpel ligt het niet altijd. Het kost tijd om informatie te vinden. Misschien heb je na drie uur op internet naar een waterkoker te hebben gezocht twee euro's uitgespaard, maar was het dat waard? Er zitten kleine verschillen in waterkokers, die je na uitgebreid onderzoek zult ontdekken, maar zijn die alle zoekuren en daaruit voortvloeiende hoofdpijn waard? Zorg ervoor dat de tijd die je spendeert aan het opzoeken van de feiten in verhouding staat tot het nut van de informatie die je verzamelt.

Denk er ook aan dat te veel informatie een keuze onmogelijk kan maken. De details van vijftig waterkokers met elkaar te moeten vergelijken, wordt de meeste mensen vermoedelijk te veel. Het is daarom verstandig om je zoektocht te beperken tot een beperkt aantal betrouwbare bronnen. Bijvoorbeeld: 'Ik kijk alleen naar waterkokers van dit merk,' of: 'Ik ga alleen naar deze drie websites om te kijken welke aanbiedingen ze hebben.' Hetzelfde geldt voor een bedrijf. Als je een besluit moet nemen waar slechts heel weinig geld mee gemoeid is, kan het efficiënter zijn om het besluit snel te nemen en de uitgespaarde tijd te besteden aan het zoeken naar informatie voor een groter besluit.

'Te veel informatie kan een besluit onmogelijk maken.'

Wat wil je bereiken?

Je bereikt nooit je doel als je niet weet waar je naartoe wilt! Op een navigatiesysteem toets je de postcode van je bestemming in, zodat het apparaat de beste route kan uitstippelen. Zo is het ook bij een keuze belangrijk dat je weet wat je einddoel is. Hoe ziet je ideale wereld eruit? Wat zijn je doelen? Alleen als je dat weet, kunnen je keuzes op de weg ernaartoe liggen.

Denk niet dat je doel iets groots hoeft te zijn. Iets simpels, zoals 'plezier maken', kan ook. Als je al precies weet wat je doel is, kun je dit deel overslaan en naar het volgende deel gaan. Als je weet wat je wilt, maar je weet niet hoe je het kunt bereiken, lees dan hier nog even verder.

Je kunt bang zijn voor de vraag: 'Wat zijn mijn doelen?' omdat je denkt dat je die nooit zult bereiken. Misschien is je wens een groot huis en een snelle auto, maar dat wil je niet zeggen omdat je je met geen mogelijkheid kunt voorstellen hoe je die ooit zult krijgen! Maar voor het maken van goede keuzes is het nodig dat je je einddoel kent. Het kan zijn dat je van een einddoel droomt, maar dat je dit uiteindelijk niet blijkt te willen! Het is mogelijk dat je na dieper nadenken erachter komt dat je ultieme droom geen groot huis is en een snelle auto, maar een huis in een buurt dicht bij je vrienden en het openbaar vervoer.

Dus blijf dromen, maar denk er goed over na of het werkelijk is wat je wilt. Misschien bereik je uiteindelijk niet je droom, maar onderneem je wel stappen in die richting en kom je er wel heel dicht bij in de buurt. Alleen als je weet wat je echt wilt, zul je het ook bereiken. Een anekdote over mezelf: Ik wilde graag advocaat worden. Ik studeerde rechten en begon in Londen als advocaat. Het was mijn droom, en ik dacht daar gelukkig van te worden. Maar ik vond de advocatuur helemaal niks. De werkelijkheid was heel anders dan mijn droom. Ik ging terug naar de universiteit om mijn master te halen, en nu geef ik les in rechten. Ik ben zo gelukkig als maar zijn kan. Dus waar we aanvankelijk van droomden, hoeft niet altijd de beste keuze voor ons te zijn, maar dat realiseren we ons pas als we het hebben bereikt.

Sommige mensen vinden dit gedeelte gemakkelijk, anderen niet. Misschien weet je niet precies wat je doelen zijn. Misschien denk je dat je geen doelen hebt. In dat geval kun je andere vragen stellen:

- Wat vind ik leuk om te doen?
- Waar ben ik goed in?
- Waar voel ik me goed bij?
- Wie bewonder ik?

Met het beantwoorden van dit soort vragen ontdek je misschien welke interesses je hebt en wat je graag zou willen bereiken.

Als je eenmaal je doel hebt bepaald, verlies het dan niet meer uit het oog. Een veelgemaakte fout in de besluitvorming is dat je je door alle alternatieven en voor- en tegenargumenten zo laat afleiden, dat je vergeet wat je werkelijk probeerde te bereiken. Als je keuze je aan het einde van de dag niet dichterbij je doel heeft gebracht, is er iets misgegaan. Als je gaat winkelen om nieuwe schoenen te kopen en zonder schoenen maar wel met alweer een trui thuiskomt, dan is er iets misgegaan. Helaas overkomt dat te veel mensen en dan vragen ze zich af: 'Hoe heb ik in hemelsnaam *dit* kunnen doen, terwijl ik *dat* wilde?' Je kunt veel tijd en geld kwijtraken door je uiteindelijke doel uit het oog te verliezen.

Onlangs besloten we onze keuken op te knappen. Dat was ons doel. De architect liet ons echter plannen zien voor een nieuwe eetkamer, en om de bestaande keuken en de bijkeuken tot een nieuwe, grotere keuken te maken, en van de speelkamer de nieuwe bijkeuken te maken. Klinkt verwarrend? Het was twee keer zo duur! Dus keken we naar ons aanvankelijke doel – onze keuken van dertig jaar oud vernieuwen – en daar hielden we ons aan.

‘Als je eenmaal je doel hebt bepaald, verlies het dan niet meer uit het oog.’

Als je op dit moment voor een grote beslissing staat, denk dan goed na over deze vraag: wat (in een ideale wereld) wil je bereiken met deze keuze? Schrijf dat doel met grote letters op en blijf daarop fo-